

Naar duurzame vormen van kennisvalorisatie

Dames en heren,

Welkom bij onze studiedag over kennisvalorisatie! U bent hier met pakweg 125 mensen bijeen, vooral uit hogescholen, maar ook uit tal van andere kennisinstellingen. U komt voor die éne vraag:

> We willen **Kennis die Werkt**, hoe pakken we dat aan?

Want we zijn niet tevreden met excellent onderwijs of met heel goed praktijkgericht onderzoek! Nee, we willen ook nog dat onze kennis de maatschappij ingaat, echt gebruikt wordt. Volgens het Europese Innovatiescorebord 2011 blijft Nederland een ‘innovatievolger’: er blijft te veel kennis op de plank liggen. Hoewel de capaciteit voor innovatie in Nederland gelijk bleef of hier en daar zelfs verbeterde lijken de relatief lage private uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling in Nederland negatief te zijn voor toekomstige groei en het concurrentievermogen van de Nederlandse economie.

Innovaties zijn nodig om onze welvaart en ons welzijn te behouden, om ons ecosysteem te beschermen, om onze economie te hervormen, om de zorg voor onze gezondheid in evenwicht te brengen. Ik hoef u het actuele lijstje niet echt voor te zeggen: zorg, energie, financiële instellingen, mobiliteit, sociale zekerheid, concurrentiekracht...

Dus: hoe bereiken we die bedrijven en instellingen, hoe gaat Kennis de praktijk in? We moeten vooral slimmer werken. Kennis laten werken dus, of in het beleidsjargon: de valorisatie verbeteren.

Bij al die uitdagingen gaat het op één of andere manier om duurzaamheid. Niet in alleen in “groene” zin, voor de ecologie, maar ook op het gebied van sociale innovatie en in de manier waarop we werken, samenleven en ons geld verdienen. Valorisatie is daarbij een sleutelbegrip, juist ook voor die duurzaamheid. Teveel goede bedoelingen of enthousiaste pogingen stranden na het pionierswerk van een enthousiaste voorhoede of te zeer geïsoleerde experimenten. Gemiste kansen door onbegrepen of ongekende resultaten. Als samenleving ben je er niet door te zeggen dat je de “best practices” wilt kennen, je moet ze ook doen en naleven. Duurzaam maken dus: blijvende resultaten boeken.

We hebben fantastische voorbeelden, zoals de “Next Generation Cleanrooms” van Hogeschool Zuyd. Het MKB kreeg daarmee laagdrempelige cleanroom faciliteiten op het gebied van hightech en Life Sciences. Het onderwijs kreeg zo nieuwe kennis. Hieruit ontstond weer een BV van 9 MKB-bedrijven. Het project heeft geleid tot een nieuwe opleiding voor medewerkers in cleanrooms. De opleiding is in de markt gezet, heeft internationale accreditatie gekregen en een grote groep Philips medewerkers heeft deze opleiding afgerond. Ook wordt er een wereldwijde e-learning methode opgezet op mbo, hbo en wo niveau, wat weer prima past in leven lang leren. Kortom: perfecte samenwerking!

Er moeten veel meer van dit soort voorbeelden komen. Vandaag zullen de acht workshops in gaan op diverse facetten van valorisatie, ieder geleid door mensen vanuit eigen ervaringen. U kunt er slechts twee bijwonen, maar we zullen de resultaten van deze hele dag uiteraard beschikbaar maken! Valorisatie over valorisatie dus...

Voor mij is kennisvalorisatie een breed begrip met een korte definitie:

het gaat om waarde-creatie met behulp van kennis. Dus geen afgebakend specialistisch terreintje tussen het wetenschappelijk of praktijkgericht onderzoek enerzijds en het bedrijfsleven en de samenleving anderzijds, maar een brede context waarin onderzoek, onderwijs en de praktijk samen meerwaarde creëren.

Voorbeelden laten zien dat voor duurzame innovatie alle partijen uit de kennisdriehoek even hard nodig zijn: onderwijs, onderzoek en praktijk. Zij brengen elk hun eigen expertise en kennis in door samenwerking en co-creatie. Daarvoor zoeken we twee dingen.

- 1) Nieuwe manieren van kennisdeling. Niet wachten op elkaar. Geen lineair model van fundamenteel onderzoek, via toegepast onderzoek, via kennistransfer naar uiteindelijk valorisatie. Maar veel meer een circulair en interactief proces van betrokken partijen die nieuwe wegen willen inslaan en elkaar telkens vinden op inhoud en visie.
- 2) Nieuwe samenwerking. Netwerken in de kennisdriehoek gaat niet om instituten, gebouwen, budgetten of formele procedures, niet om klanten zoeken bij een product, maar om flexibiliteit, om vraagsturing, om de houding van open staan voor kansen.

Maar, pas op!

Wanneer ergens meerdere partijen verantwoordelijk zijn, zoals ook hier het geval is, daar dreigt al snel het wachten op elkaar, of juist claim-gedrag, met territoriumvragen. U bent natuurlijk wel de laatsten die ik dat moet zeggen, want u neemt actief deel aan deze studiedag. Toch benoem ik dit aspect, als uitnodiging tot reflectie. Als die valorisatie ergens minder vlot verloopt dan we hopen, hoe komt dat dan? Een vraag lijkt mij voor de workshops: waar zit weerstand, van welke teleurstelling leren we? Daaraan werken kan helpen bij sterke, blijvende, dus duurzame resultaten!

Vorige week hebben we daarin overigens een mooi resultaat geboekt! We hebben een tijdelijke maatregel op kennisgebied weten op te tillen naar een structurele voorziening. U kent waarschijnlijk allemaal de RAAK-programma's van onze stichting SIA, waarin de valorisatie aanpak centraal staat. Vorige week heb ik namens de hogescholen een convenant ondertekend dat er voor gaat zorgen dat het RAAK-programma in nieuwe vorm uitgevoerd gaat worden onder de vlag van NWO, de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk onderzoek.

Samen met OCW, VNO-NCW, MKB-Nederland, TNO, Synthens, Novay hebben we de intentie uitgesproken om te komen tot een regieorgaan voor het praktijkgericht onderzoek van hogescholen. Een structurele tweede geldstroom voor onderzoek door het hbo, met een breed draagvlak.

Het nieuwe kabinet investeert helaas niet extra in dit belangrijke gebied. Ik vind dat een grote vergissing! Als nu ergens belastinggeld driedubbel zou renderen voor de samenleving, dan is het hier. PvdA en VVD denken wel aan fundamenteel onderzoek, dat is goed, maar ze vergeten de praktijk. We zullen de politiek blijven wijzen op de kansen die hier gemist worden.

Ik zie dit convenant over het werk van SIA intussen wel als een grote stap in de ontwikkeling van hogescholen naar praktijkgerichte kennisinstellingen. Het nieuwe regieorgaan zal zorgen voor versterking van het onderzoek aan hogescholen voor meer samenwerking in de kennisketen. Op het gebied van kennisvalorisatie gaat die samenwerking de laatste jaren sterk de goede kant op. Als we kijken naar de deelname van hogescholen aan de consortia's van de in 2010 en 2011 toegekende valorisatieprogramma's, dat zien we dat hogescholen in 9 van de 10 gevallen goed tot zeer goed vertegenwoordigd zijn. Dit gegeven op zich laat zien dat de hogescholen zich de afgelopen jaren sterk hebben geprofileerd in het valorisatielandschap. Een aantal voorbeelden passeren vandaag in de workshops de revue.

Dit positieve beeld zien we ook in het hbo branchebeeld:

- 1) Het aandeel onderzoeksgeld dat door de hogescholen extern wordt geworven stijgt jaarlijks met 3% en ligt nu op ruim 26%.
- 2) De RAAK-programma's bereiken al 4.274 MKB bedrijven en 2.556 professionals binnen de publieke sector.
- 3) De RAAK-MKB projecten laten zien dat 93% van de projecten resulteert in nieuwe of sterk verbeterde producten/diensten. Daaruit volgen veel aanvragen voor octrooi en in liefst 82% van de gevallen is sprake van nieuwe netwerken: *kennis die werkt* komt echt verder dus.

Een nieuwe impuls vormen de Centers of Expertise waarover de staatssecretaris een dezer dagen beslist. In deze centra werken hogescholen samen met het bedrijfsleven en de publieke sector aan innovatie van de beroepspraktijk door middel van praktijkgericht onderzoek. Daarnaast wordt er "state of the art" opgeleid. De centra vormen open "communities of practice" van ondernemers, wetenschappers, docenten en studenten. Het gaat om zwaartepunten op het gebied van de economische topsectoren maar ook om maatschappelijke thema's zoals zorg en onderwijs. Eerder zijn er al drie centra gestart op het gebied van Automotive, Waterbeheer en Chemie. Die laatste verzorgt vandaag ook een workshop. Deze centra hebben inmiddels tot tal van resultaten geleid.

Meerwaarde creëren doe je niet alleen. Voor veel bedrijven is het een groot risico om met nieuwe technische kennis aan de slag te gaan. Het helpt als er dan een praktisch demonstratiemodel wordt ontwikkeld dat de (commerciële) mogelijkheden van de technologie laat zien.

Overigens: uiteraard zijn hogescholen zelf ook organisaties in het MKB! De Technologiestichting STW lanceert daarvoor op 3 december een nieuw subsidie- instrument: Demonstrator. Doel is de

toepassing van nieuwe kennis bij zowel universiteiten als hogescholen zelf te bevorderen. Wees erbij, zou ik zeggen!

Dames en heren

Valorisatie bij hogescholen een zaak van docenten en studenten, van lectoren en kenniskringleden, van staf en bestuurders, van directeuren en managers: van de hele organisatie dus. Geen kunstje apart! Valoriseren moet goed en professioneel gebeuren, dus dat deze studiedag ook aandacht geeft aan die inbedding is prima. Een rijk programma al met al!

Een studiedag is er vooral om gezamenlijk wijzer van te worden. Daarom citeer ik tot slot de jonge onderzoeker en ondernemer Karim Amrani, over de vraag hoe onderwijs anders kan:

“School should not prepare you for the world as it is,
but inspire you for the world how it should be”.

Het is nu wel duidelijk dat valorisatie daar enorm bij helpt.

Ik wens u allen een inspirerende en vooral ook leerzame dag toe!